

Kayseri Eğitim ve Araştırma Hastanesi AMATEM Kliniğinde Yatarak Tedavi Gören Hastaların Sosyo-demografik Özelliklerinin Retrospektif Analizi

Hakan Karaağaç¹,
Zeynep Esenkaya Usta², Akif Usta³,
Merve Gümüş Yarmalı³,
Ahmet Gödekmerdan⁴

¹Kayseri İli Kamu Hastaneleri Birliği, Genel Sekreterliği,
Tıbbi Sosyal Hizmet Birimi, Kayseri - Türkiye

²Kayseri Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Çocuk Ergen Ruh
Sağlığı ve Hastalıkları Bölümü, Kayseri - Türkiye

³Kayseri Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Ruh Sağlığı ve
Hastalıkları Kliniği, Kayseri - Türkiye

⁴Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Mikrobiyoloji
(İmmünoloji) Anabilim Dalı, Ankara - Türkiye

ÖZET

Kayseri Eğitim ve Araştırma Hastanesi AMATEM Kliniğinde yatarak tedavi gören hastaların sosyo-demografik özelliklerinin retrospektif analizi

Amaç: Bu çalışmada Kayseri Eğitim ve Araştırma Hastanesi AMATEM (Alkol ve Madde Bağımlılığı Araştırma Tedavi ve Eğitim Merkezi) Kliniğinde alkol ve madde kullanım bozukluğu nedeni ile yatarak tedavi edilen kişilerin sosyo-demografik özelliklerinin retrospektif olarak değerlendirilmesi amaçlandı.

Yöntem: AMATEM kliniğinde 2007-2015 tarihleri arasında yatarak tedavi gören 1222 hastanın kayıtlı yatış dosyaları geriye dönük olarak incelendi ve elde edilen veri tarafımızca hazırlanan bilgi formlarına kaydedildi. Verinin istatistiksel değerlendirmesi SPSS 23 programı ile hazırlanan bir veri tabanına kaydedildi. Tanımlayıcı analizler için ki-kare testi kullanıldı. Güvenirlilik düzeyi %95 olarak alındı ve tüm analizler için istatistiksel anlamlılık sınırı $p < 0.05$ olarak kabul edildi.

Bulgular: Çalışmaya 1222 hasta dahil edildi. Hastaların %94.8'i erkek, %5.2'si kadın olup, yaş ortalamaları 33.6 ± 10.83 idi. Alkol kullananların yaş ortalaması 39.8 ± 8.7 ; madde kullananların yaş ortalaması 27.5 ± 12.68 'di. Alkol bağımlılığı nedeniyle başvuran olguların yaş ortalaması diğer madde bağımlılığı ile başvuranların yaş ortalamasından anlamlı olarak yüksekti ($p < 0.001$). Çoğunlukla bekâr (%49.6) olan hastalar ebeveyn/aileyle (%90.4) yaşamaktaydı. Alkol bağımlıların arasında evli olanların oranı diğer madde bağımlılarından yüksekti ($p < 0.001$). En sık başvuru nedeni alkol bağımlılığı (%37.2), ikinci sıklıkta ise esrar bağımlılığıydı (%34.1). Hastaların büyük çoğunluğu 1-15 gün yatmakta (%67.7) ve kendi istekleriyle taburcu (%59.8) olmaktadır. Serviste ilk kez yatan hasta oranı %59 olup, tekrarlayan yatışlara göre fazlaydı ve hastaların büyük bir çoğunluğu sigara (%91.7) kullanmaktaydı.

Sonuç: Bu araştırma, Kayseri AMATEM'de yatarak tedavi gören alkol ve madde bağımlıların sosyo-demografik özelliklerini araştıran ilk çalışmadır. Araştırmamızın ülkemizin diğer AMATEM'lerine başvuran bireylerin klinik ve sosyo-demografik özelliklerinin birbirleriyle karşılaştırılarak değerlendirilmesinde katkı sağlayacağını, bu sayede, alkol ve madde kullanım bozukluklarında bölgesel farklılıkların neden olabileceği değişikliklerin saptanmasında ve bu gibi yerel özelliklerden bağımsız olan genellelenebilir ortak özelliklerin belirlenmesinde fayda sağlayacağını düşünmekteyiz.

Anahtar kelimeler: Alkol, bağımlılık, madde kullanımı

ABSTRACT

Retrospective analysis of sociodemographic characteristics of inpatients at Kayseri Research and Training Hospital AMATEM Clinic

Objective: The purpose of this study is to retrospectively determine the sociodemographic characteristics of inpatients with the diagnoses of alcohol and substance use disorder in AMATEM (Research, Treatment and Training Center for Alcohol and Substance Dependence) clinic of Kayseri Training and Research Hospital.

Methods: Medical records of 1222 patients who were hospitalized at AMATEM clinic of Kayseri Training and Research Hospital between the years 2007-2015 were analyzed retrospectively and the obtained data were recorded on data sheets prepared by us. Statistical evaluation of the data was recorded in a database prepared by SPSS 23 software. Chi-square test was used for descriptive analyzes. The confidence level was taken as 95% and the statistical significance limit was accepted as $p < 0.05$ for all analyses.

Results: A total of 1222 patients were included in the study. Of the all patients, 94.8% were male, 5.2% were female, mean age was 33.6 ± 10.83 years. The mean age of alcohol users was 39.8 ± 8.7 ; the mean age of substance users was 27.5 ± 12.68 . The mean age of the patients suffering from alcohol dependence was significantly higher than the mean age of applicants with other addictions ($p < 0.001$). Patients who were mostly single (49.6%) were living with parents or family (90.4%). The rate of those who were married among the alcohol dependents was higher than the ones in the other substance dependents group ($p < 0.001$). The most common reason for admission was alcohol dependence (37.2%), while the second most common was cannabis dependence. The majority of patients were hospitalized 1-15 days (67.7%) and these patients were often discharged from the hospital upon their requests (59.8%). The rate of the patients hospitalized for the first time at the clinic was 59% and this was higher than the recurrent hospitalizations. A huge majority of inpatients were smokers (91.7%).

Conclusion: This is the first study to investigate the socio-demographic and clinical characteristics of patients who were hospitalized in Kayseri Training and Research Hospital AMATEM Clinic. We think that our study will contribute to the comparative evaluation of the clinical and socio-demographic characteristics of the individuals who applied to other AMATEMs in our country. In this way, it will be useful for determining the changes that may be caused by regional differences in alcohol and substance use disorder and determining the common features that can be generalized independent of such local features.

Keywords: Alcohol, addiction, substance abuse

Bu makaleye atf yapmak için: Karaağaç H, Esenkaya Usta Z, Usta A, Gumus-Yarmali M, Godekmerdan A. Retrospective analysis of sociodemographic characteristics of inpatients at Kayseri Research and Training Hospital AMATEM Clinic. Dusunen Adam The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences 2017;30:251-257.
<https://doi.org/10.5350/DAJPN2017300309>

Yazışma adresi / Address reprint requests to:
Hakan Karaağaç,
Kayseri İli Kamu Hastaneleri Birliği, Genel Sekreterliği-Tıbbi Hizmetler Başkanlığı,
Sanayi Mah. Atatürk Bulvarı Hastane Cad.
No: 78, 38010 Kocasinan/Kayseri, Türkiye

Telefon / Phone: +90-352-320-0096/1129

Elektronik posta adresi / E-mail address:
karaagac_68@hotmail.com

Geliş tarihi / Date of receipt:
21 Kasım 2016 / November 21, 2016

İlk düzeltme öneri tarihi /
Date of the first revision letter:
6 Aralık 2016 / December 6, 2016

Kabul tarihi / Date of acceptance:
8 Şubat 2017 / February 8, 2017

GİRİŞ

Madde kullanımı ve bağımlılığının tüm dünyada giderek artan bir sorun olduğu bilinmektedir (1). Dünya Uyuşturucu Raporu'na göre; 2013 yılında dünyada 15-64 yaş arası nüfusta 246 milyon kişi, yani her 20 kişiden 1'i uyuşturucu kullanmaktadır ve 187.000 kişinin de uyuşturucuya bağlı nedenlerden dolayı öldüğü tahmin edilmektedir (2).

Türkiye'de madde kullanım oranının Avrupa ülkelerine ve Amerika Birleşik Devletleri'ne göre daha düşük oranda olduğu, buna karşın, madde kullanım sıklığında artış olduğu bildirilmektedir (3). Bugüne kadar yapılan en kapsamlı madde kullanım yaygınlığı araştırması TUBİM (Türkiye Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi) tarafından yapılmıştır (4). Madde Kullanımı Araştırması'na göre 2011 yılında 15-64 yaş arası nüfusta yapılan çalışmada 1.351.000 kişinin (%2.7) uyuşturucu kullandığı görülmektedir (5).

Türkiye'de madde kullanıcılarının sosyo-demografik ve klinik özelliklerinin saptanmasına yönelik sınırlı sayıda araştırma yapılmış olup, bu araştırmaların çoğu İstanbul ilindeki AMATEM'lere (Alkol ve Madde Bağımlılığı Araştırma Tedavi ve Eğitim Merkezi) ait araştırmalardır (6). İstanbul dışındaki illerde yaşayan madde kullanıcılarının sosyo-demografik özellikleri ile ilişkili veri çok kısıtlıdır (7). Alkol ve madde kullanım bozukluklarının ve bu bozukluklara eşlik eden psikopatolojilerin geriye dönük değerlendirilmesi bu bozuklukların klinik özellikleri ve tedavileri hakkında bilgilerimizi artırabilir (8).

Kayseri Eğitim ve Araştırma Hastanesi AMATEM Kliniği 2007 yılında hizmete giren bir bağımlılık merkezidir. Bu kurumda hem yataklı hem de ayaktan bağımlılık tedavisi uygulanmaktadır. Kliniğe başvuran hastalar öncelikle AMATEM polikliniğinde değerlendirilmektedir. Yatış endikasyonu olan hastaların randevu ile belirlenen tarihte yatışları yapılmaktadır. Yatarak tedaviyi kabul etmeyen hastalar poliklinikte ayaktan tedaviye alınarak, ilaç tedavisi ve destekleyici psikoterapotik görüşmeler ile takip edilmektedir. Yatışı yapılan hastalarda ise yoksunluk belirtilerinin durum ve şiddetine göre öncelikle uygun detoksifikasyon tedavileri

uygulanmaktadır. Detoksifikasyon süreci tamamlanan hastalar gerekli farmakolojik tedavilerine ek olarak destekleyici bireysel ve grup psikoterapisine alınmaktadır. Yatarak tedavisi yapılmış hastaların psikiyatrik değerlendirme notları, tedavi takibi ve kişisel verisi hasta dosyalarında kayıt altına alınmakta ve bu dosyalar arşivlenmektedir. Bu çalışmada da geriye dönük olarak AMATEM kliniği kayıtları incelenerek, kliniğin kurulduğu 2007 yılından 2015 yılı Mayıs ayına kadar yatırılarak tedavi edilen hastaların, sosyo-demografik verinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Bu çalışmada açılışından Mayıs-2015'e kadar olan dönemde AMATEM kliniğinde yatan olguların dosya kayıtları araştırmacılar tarafından tarandı. Bu tarihler arasında DSM-5 tanı kriterlerine göre alkol veya madde bağımlılığı tanı kriterlerini karşılayan 1244 olgunun yatarak tedavi gördüğü belirlendi (9). Dosya bilgileri tam olan 1222 hasta çalışmaya dâhil edildi. Araştırma ekibince bu araştırmaya yönelik hastaların yaşı, cinsiyeti, medeni durumu, eğitim durumu, yaşam biçimi, çalışma durumu, yaşadığı yerleşim yeri olmak üzere sosyo-demografik verisi ile kliniğe geliş şekli, AMATEM'deki yatış süresi, yatarak tedavi sayısı, kullanılan maddeler, eşlik eden psikiyatrik tanıları ve taburculuk şekli gibi hastalık ve tedavi sürecine dair verisi içeren bir anket formu hazırlandı. Araştırmacılar tarafından geriye dönük hasta dosyaları tarandı ve hasta dosyalarından elde edilen veri bu anket formuna aktarıldı.

İstatistiksel Analiz

Elde edilen veri araştırma grubu tarafından geliştirilen anket formuna aktarıldı, sonrasında SPSS 23 paket programında oluşturulan veri tabanına kaydedildi. Ölçümle elde edilen sürekli değişkenler ortalama ve standart sapma değerlerine göre karşılaştırıldı. Sayımla elde edilen kategorik değişkenler (tanı, ek tanı, meslek, eğitim düzeyi gibi) sayıları ve görülme sıklığına (yüzde) göre karşılaştırıldı. Tanımlayıcı analizler için ki-kare testi kullanıldı. Güvenirlilik düzeyi %95 olarak alındı ve tüm analizler için istatistiksel anlamlılık sınırı $p < 0.05$ olarak kabul edildi.

BULGULAR

Çalışmaya 2007-2015 yılları arasında AMATEM'de yatarak tedavi gören 1222 hasta dahil edildi. Tedavi başvurularının en sık kaynak aldığı iller Kayseri (n=748, %61.2), Gaziantep (n=143, %11.7), Nevşehir (n=81, %6.6), Kırşehir (n=61, %4.9), Niğde (n=43, %3.5), Yozgat (n=41, %3.3), Sivas (n=30, %2.4), Aksaray (n=15, %1.2) ve diğer illerden (n=60, %5.2) gelen hastalardan oluşmakta idi.

Olguların %94.8'i (n=1159) erkek, %5.2 (n=63) kadın hastalardan oluşmaktaydı ve erkek/kadın oranı 18/1 idi. Hastaların yaş ortalaması 33.60±10.83 olarak bulundu. Alkol kullananların yaş ortalaması 39.80±8.70; madde kullananların yaş ortalaması 27.50±12.68'di. Alkol bağımlılığı nedeniyle başvuran olguların yaş ortalaması diğer madde bağımlılığı ile başvuranların yaş ortalamasından anlamlı olarak yüksekti (p<0.001). Hastaların %49.6'sı bekar, %47.4'ü evli ve %3.0'ı boşanmış idi. Alkol bağımlıların arasında evli olanların oranı diğer madde bağımlılarından yüksekti (p<0.001). Hastaların eğitim durumlarına bakıldığında %54.5'i ilköğretim, %40.6'sı lise, %3.9'u üniversitesi mezunu iken %1.0'ı okuryazar değildi. Katılımcıların %90.5'i ebeveyn/aileyle, %6.8'i yalnız, %1.4 arkadaşlarıyla ve %1.3'ü evsiz/sokakta yaşamaktaydı. Katılımcıların

%39.8'i düzenli iş sahibi, %36.7'si işsiz, %12.1 geçici işçi ve %11.4'ü emeklilik hakkına sahipti. İşsizlik oranı alkol kullananlarda %21.1, esrar kullananlarda %50.0, eroin kullananlarda %36.0 idi. Alkol bağımlıların çalışma oranı diğer madde bağımlılarından yüksekti (p<0.001) (Tablo 1).

Kliniğe başvuranların %37.2'si alkol, %34.1'i esrar, %18.5'i eroin, %4.0'ı benzodiazepin, %1.9'u anfetamin, %1.7'si bali, %1.5'i sentetik kannobinoid, %1.1'i ekstazi bağımlılığı nedeniyle yatış yapmış idi. Hastaların büyük çoğunluğu sigara kullanmakta (%91.7) ve sigara içmeyenlerin oranı %8.3 idi. Hastaların %55.5'i kendi isteğiyle, %40.6'sı ailesinin isteğiyle, %2.3'ü adli yollarla ve %1.6'sı diğer yollarla hastaneye başvurmuştu. Başvuranların %67.7'si 1-15 gün, %30.4'ü 15-30 gün, %1.3'ü 30-45 gün ve %0.6'sı 45 gün üzerinde yatış yapmaktaydı. Yatan hastaların %59.8'i kendi istekleriyle, %35.7'si şifayla ve %4.5'i ise diğer nedenlerle taburcu olmaktadır.

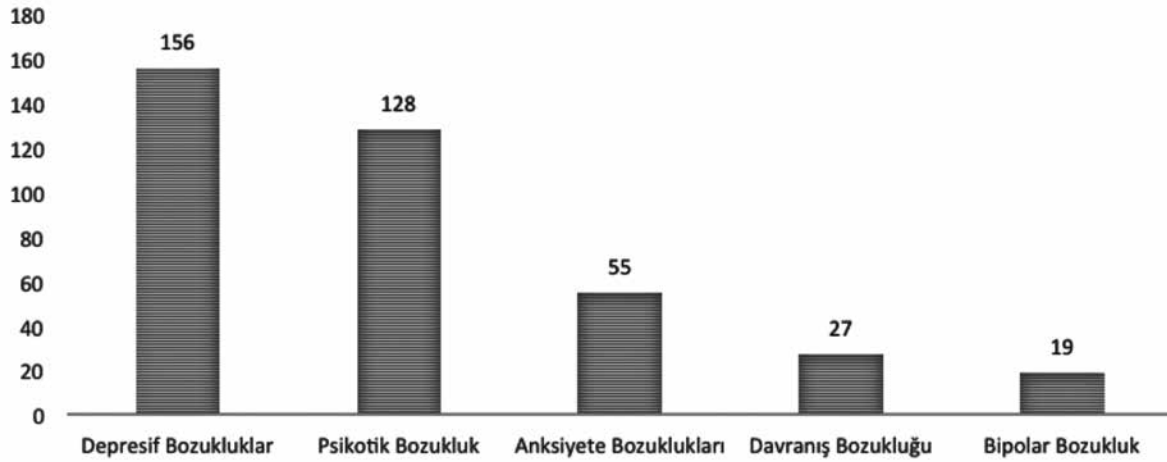
Serviste ilk kez yatan hasta sayısı (n=721, %60) tekrarlayan yatışlara göre fazlaydı. 2-3 kez yatan hasta oranı %25.6, 4-5 kez yatan hasta oranı %7.5 ve 5'den fazla yatışı olan hasta oranı %6.9 idi. Tüm hastaların %40.0'ı daha önce yatarak tedavi görmüştü. Bu oran anfetamin kullananlarda %63.7, alkol kullananlarda %35.4, esrar kullananlarda %41.8, eroin kullananlarda ise %46.1 idi (Tablo 2).

Tablo 1: Alkol ve alkol dışı madde kullanan hastaların çeşitli değişkenlere göre dağılımı

	Alkol		Alkol Dışı Madde		χ^2	P
	n	%	n	%		
Medeni Durum					123.02	p<0.001
Evli	258	70.3	281	36.6		
Bekar	94	25.6	466	60.8		
Boşanmış	15	4.1	20	2.6		
Cinsiyet					11.94	p>0.001
Kadın	7	1.9	59	5.2		
Erkek	360	98.1	1075	94.8		
İş Durumu					69.54	p<0.001
Düzenli İş Var	212	57.8	244	31.8		
Düzenli İş Yok	155	42.2	523	68.2		
Eğitim Durumu					109.60	p<0.001
Okuryazar değil	1	0.3	11	1.4		
İlköğretim	140	38.1	472	61.5		
Orta Öğretim	184	50.1	279	36.4		
Yüksek Öğretim	42	11.4	5	0.7		

Tablo 2: AMATEM'de yatan hastaların tekrarlayan yatışlarının kullanılan maddeye göre dağılımı

	İlk kez	2-3 Kez	3-5 Kez	5'den fazla
Alkol	%64.6	%23.5	%5.9	%6.0
Esrar	%58.2	%23.9	%9.1	%8.8
Eroin	%53.9	%35.3	%6.1	%4.7
Benzodiazepin	%60.0	%26.0	%12.0	%2.0
Anfetamin	%36.3	%31.8	%18.1	%13.8
Bali	%95.2	%4.8	-	-
Sentetik kannabinoid	%58.8	%29.4	%11.8	-
Ekstazi	%92.8	%7.2	-	-
Toplam	%60.0	%25.6	%7.5	%6.9

Şekil 1: Ruhsal bozukluğu olan hastaların tanıları

Araştırma kapsamında değerlendirilen 1222 vakanın %7.2'sinde (n=88) alkol ve madde bağımlılığının birlikte olduğu %30.0'ında (n=367) sadece alkol bağımlılığı, %62.7'sinde (n=767) ise alkol dışı madde bağımlılığı olduğu saptandı. Alkol bağımlılığı olan vakalar ile alkol dışı diğer madde bağımlılığı olan vakaların cinsiyet, medeni durum, iş durumu ve eğitim durumu açısından karşılaştırılması yapıldı. Bu karşılaştırmada alkol ve alkol dışı madde bağımlılığı birlikte bulunan 88 vaka analiz dışında tutuldu. Yapılan analize ilişkin bulgular Tablo 1'de sunulmuştur.

Yatan hastaların %31.7'sinin alkol ve madde bağımlılığına eşlik eden başka bir psikiyatrik tanısı da vardı. Alkol ve madde bağımlılığının yanında psikiyatrik eş tanısı olan hastalarda (n=387, %31.7), birinci sırada depresif bozukluklar (n=156), ikinci sırada psikotik bozukluklar (n=128) gelmekteydi (Şekil 1).

TARTIŞMA

Çalışmamızda AMATEM başvurularının %61.2'si Kayseri'den ve %11.7'si Gaziantep'ten idi. Kayseri Eğitim ve Araştırma Hastanesi AMATEM'inin şehrimize ve çevre illere hizmet vermekle birlikte, o dönemde (2007-2014) AMATEM bulunmayan Gaziantep ilindeki hastalara da hizmet verdiği görüldü. Çalışmamızda elde edilen bulgular, ülkemizde erişkinler için yataklı tedavi veren diğer kurumlarla karşılaştırıldığında benzer bir cinsiyet dağılımı (%94.8'i erkek, %5.2'si kadın) gösterdiği görüldü. 1998-2002 yılları arasında AMATEM de tedavi gören hastaların yıllara göre cinsiyet dağılımları değerlendirildiğinde kadınlarda %4.2-%4.9, erkeklerde ise %95.1-%95.8 olarak belirlendi (10). Edirne'de 2014 yılında bir üniversite hastanesi AMATEM'inde yapılan çalışmada cinsiyet dağılımı erkeklerde %96.9,

kadınlarda ise %3.1 idi (11). Araştırmalar alkol, uçucu ve yasal olmayan madde kullanım riskinin erkekler arasında daha yüksek olduğunu göstermektedir (12-15).

Çalışmaya alınan hastaların çoğunluğu ilköğretim (%54.5) mezunlarından oluşmaktaydı. Ülkemizdeki diğer AMATEM'lerde yapılan çalışmalarda eğitim düzeyine yönelik veri çalışmamızla uyumludur (10,16-19). Çalışmamızda yer alan olgularda lise ve yüksekökol mezunlarının daha düşük oranda bulunması, eğitim düzeyinin düşüklüğü ile bağımlılık arasında doğrusal bir ilişki olabileceği görüşünü desteklemektedir (20).

Yapılan birçok çalışmada madde bağımlıları arasında işsizlik oranının %12-38 arasında olduğu bildirilmiştir (10,11,16). Bu oranın, madde bağımlıları arasında alkol bağımlılarına göre daha yüksek olduğu vurgulanmıştır (16,19). Bizim çalışmamızda da tüm olgular içerisinde işsizlik oranı %36.7 idi. Alkol bağımlılarındaki oran, madde bağımlılarına göre daha düşük olarak saptandı. Bu durum işlevsellik ve yaşam kalitesindeki bozulmanın, bağımlılık yaratan madde türüne göre değiştiğini, özellikle alkol kullananlarda madde kullananlara göre daha az olduğunu göstermektedir (21).

Bağımlılar üzerinde yapılan çalışmalarda, alkol bağımlılarında diğer madde bağımlılarına göre evlilik oranı yüksek bulunmuştur (10,22-24). Bizim çalışmamızda da alkol bağımlısı hastalarda (%65.00) diğer maddeleri kullananlara kıyasla (%41.48) evlilik oranı daha yüksekti ve ebeveyn/aileleriyle yaşayanlar en yüksek orana sahipti. Bu durum hastaların mesleki hayatlarında oluşan etkiye benzer şekilde sosyal hayatları ve kişiler arası ilişkileri üzerindeki olumsuz ve yıkıcı etkinin, bağımlılık yaratan madde türüne göre değiştiğini, özellikle alkol kullananlarda madde kullananlara göre bu etkinin daha az olduğunu ve alkolün toplumda kabul oranının diğer maddelere göre daha yüksek oranda olduğunu düşündürmektedir.

Çalışmamızda bağımlılık tedavisine en sık başvuru nedeni alkol bağımlılığı (%37.2), ikinci sıklıkta esrar bağımlılığı (%34.1) ve üçüncü sırada ise eroin bağımlılığı (%18.5). 1998-2002 yılları arasında Bakırköy Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi AMATEM kliniğinde yapılan çalışmalarda bağımlılık tedavisi için başvuruların nedenleri sırasıyla

alkol (%58.5-%64.5), eroin (%14.0-%20.8) ve uçucu madde (%7.0-%10.3) kullanımı olup, esrar kullanım oranı ise %3.5-%7.9 olarak bulunmuştu (6,20). Trakya Üniversitesi Balkan AMATEM servisinde yatarak tedavi gören 130 hastada yapılan çalışmada alkol (%40) kullanımı en yüksek orana sahipti (25). Çalışmalarda madde tercihi verisinin farklılığı daha çok yaşanan şehrin büyüklüğü, ekonomik gelişmişlik düzeyi, bireylerin gelir ve eğitim düzeyleri gibi faktörlerden etkilenebileceğini düşündürülebilir (26).

Çalışmamızda alkol kullananların yaş ortalaması 39.80 ± 8.70 ; madde kullananların yaş ortalaması 27.50 ± 12.68 'di. Alkol bağımlılığı nedeniyle hastaneye başvuranların yaş ortalamasının diğer madde gruplarına göre daha yüksek olduğunu saptayan birçok çalışma mevcuttur (10,20,25). Alkol kullanımının toplum içerisinde sosyal açıdan kabul görmesi ve zarar verici etkilerinin daha ileri yaşlarda ortaya çıkması bu durumun nedeni olarak açıklanmaktadır (27,28).

Çalışmada yer alan hastaların %55.5'i AMATEM'e kendi istekleriyle yatış yapmışlardı. Bu bireylerin çoğunlukta olması tedavi motivasyonu açısından olumlu bir sonuç vereceği şeklinde yorumlanabilir. Ancak, istekli olmak, tedavide önemli belirleyici olsa da motive olmakla aynı anlamı taşımamaktadır. Birçok birey için tedavi kararı almak bile yeterince zordur. Bu nedenle bireylerin kliniğe kendi isteğiyle geldiklerinde bile motivasyonun hemen sağlanamama ihtimali vardır (29). Nitekim çalışmamızda tedavi gören hastaların %59.8'i kendi istekleriyle taburcu olmuşlardı.

Çalışmamızda yer alan hastaların %67.7'si ilk 15 gün içinde taburcu olmuştu. Süre, tedaviyi etkileyen önemli faktörlerden biridir. Bağımlılık tedavisinin süresi birçok farklı etkene göre değişkenlik göstermektedir. Bazı araştırmalar tedavinin başarıyla sonuçlanabilmesi için en az üç ay sürmesi gerektiğini savunmaktadır. Bu sürenin altındaki tedavilerin bireye herhangi bir yarar sağlamadığı iddia edilmektedir (30).

Alkol ve madde bağımlılığı tedavisinde nüks önemli bir sorundur (31,32). Çalışmamıza katılan tüm hastaların %41'i daha önce yatarak tedavi görmüştü. Bali ve ekstazi bağımlılarında bu oranların diğer gruplara göre daha düşük saptanması, tekrarlayan başvuruların madde türüne göre değiştiğini göstermektedir (Tablo 2).

Çalışmamızın geriye dönük olması, verinin hasta dosyalarından elde edilmesi ve sadece bu merkezde yatan olguların değerlendirilmesi, çalışmamızı sınırlamıştır. Bu nedenle, araştırma sonuçlarının toplum içinde tedavi arayışında bulunmayan alkol/madde bağımlısı olan kişilere genellenemese de, hastalara yönelik tedavi seçeneklerinin planlanmasında ve ülkemizin diğer AMATEM'lerine başvuruların klinik ve sosyo-demografik özelliklerinin birbirleriyle karşılaştırılarak değerlendirilmesinde katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Çıkar çatışması: Yazarlar çıkar çatışması beyan etmemişlerdir.

Finansal destek: Yazarlar finansal destek beyan etmemişlerdir.

Katkı Kategorileri	Yazarın Adı
Çalışma fikrinin geliştirilmesi	A.G., A.U., Z.E.U., H.K., M.G.Y.
Çalışmanın metodolojik olarak tasarımı	A.G., A.U., Z.E.U., H.K., M.G.Y.
Veri toplama ve işleme	A.G., A.U., Z.E.U.,
Verinin analizi ve yorumlanması	H.K., M.G.Y., A.U., Z.E.U., A.G.
Literatür araştırması	H.K., M.G.Y., A.U., Z.E.U.
Makalenin yazımı	H.K., A.U., Z.E.U., M.G.Y.
Makalenin gözden geçirilerek revize edilmesi	A.G., H.K., M.G.Y., A.U., Z.E.U.

KAYNAKLAR

- Uluğ B. Madde Kullanımı ile İlişkili Bozukluklar Psikiyatri Temel Kitabı (ed): Güleç C, Köroğlu E. Ankara: Hekimler Yayın Birliği, 1997, 299-320.
- 2015 yılı Dünya Uyuşturucu Raporu. http://www.unodc.org/documents/wdr2015/World_Drug_Report_2015.pdf. Erişim tarihi: 11 Aralık 2015.
- Ögel K, Tamar D, Çakmak D. Madde kullanımı sorununda Türkiye'nin yerine bir bakış. Turk Psikiyatri Derg 1998; 9:301-307.
- Savaşan A, Engin E, Ayakdaş D. Bir AMATEM kliniğinden taburcu olan bağımlı hastaların yaşam tarzı değişiklikleri ve nüks durumları. Psikiyatri Hemşireliği Dergisi 2013; 4:75-79. **[CrossRef]**
- Türkiye Uyuşturucu Raporu 2012 (2011 Yılı Verileri). <http://www.sck.gov.tr/oecd/2012%20T%C3%BCrkiye%20Uyu%C5%9Fturucu%20Raporu.pdf>. Erişim tarihi: 2 Şubat 2017.
- Türkcan A. Türkiye'de madde kullananların profili: Hastane verilerinin incelenmesi. Dusunen Adam: The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences 1998; 11:56-64.
- UNDCP. İstanbul'da madde istismarı çalışması. 4. Rapor, niceliksel araştırma, madde konusunda bilgi, tutum ve kullanım araştırması. Yayınlanmamış rapor, 1996.
- Mırsal H, Kalyoncu A, Pektaş Ö, Mırsal N, Beyazyürek M. Alkol bağımlılığında klinik özellikler ve sosyodemografik değişkenler. Bağımlılık Dergisi 2000; 1:81-85.
- Köroğlu E. DSM-5 Tanı Ölçütleri Başvuru El Kitabı. 5. Baskı, Ankara: HYB, 2013.
- Saatçioğlu Ö, Evren EC, Çakmak D. 1998-2002 yılları arasında yatarak tedavi gören alkol ve madde kullanımı olan olguların değerlendirilmesi. Bağımlılık Dergisi 2003; 4:109-117.
- Şıpka H, Sönmez B, Karaca E, Vardar E. Bir üniversite hastanesi bağımlılık merkezinde yatarak tedavi gören hastaların profili: Bir yıllık AMATEM verilerinin incelenmesi. 50. Ulusal Psikiyatri Kongresi, 2014, Turk Psikiyatri Derg, 25 (Suppl 2): 32.
- Saatçioğlu Ö, Yapıcı A, Ciğerli G, Üney R, Çakmak D. Yatarak tedavi gören bağımlı hastalarda nüksün değerlendirilmesi. Bağımlılık Dergisi 2007; 8:133-137.
- Türkcan A, Coşkun B, İlem E, Çakmak D. Alkol bağımlılarında bir tedavi programının 3 aylık izlem sonuçları. Bağımlılık Dergisi 2001; 2:30-33.
- Akvardar Y, Demiral Y, Ergör G, Ergör A, Bilici M, Akil Ozer O. Substance use in a sample of Turkish medical students. Drug Alcohol Depend 2003; 72:117-121. **[CrossRef]**
- Çakır D, Çınar RK, Görgülü Y, Vardar E. Edirne'deki liselerde psikoaktif madde kullanım yaygınlığı. 7. Ulusal Alkol ve Madde Bağımlılığı Kongresi Özet Kitabı, 2011, 89-90.
- Ersül Ç, Ceylan M. E. Kronik Alkolizmde Türk Toplumuna İlişkin Demografik Veriler. 22. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi Bilimsel Çalışmalar Kitabı, 1986, 292-294.
- Tuncer C, Ersül Ç, Beyazyürek M, Beşikçi N. Alkol Bağımlısı Hastalarda Bir Demografik Çalışma. 23. Ulusal Psikiyatri Kongresi Bilimsel Çalışmalar Kitabı, 1987, 184-187.

18. Beyazyürek M, Alpkın LR, Karamustafalıoğlu O, Özer ÖA, Anıl MK. Uyuşturucu madde bağımlılarında sosyodemografik özellikler. *Dusunen Adam: The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences* 1990; 3:59-61.
19. Alpay N, Maner F, Kalyoncu A. AMATEM'de 1990 Yılında Yatırılan Madde Bağımlılarının Demografik Özellikleri ve Geçmiş Yıllarla Kıyaslanması. 27. Ulusal Psikiyatri Kongresi Program ve Bildiri Özetleri Kitabı, 1991, 177.
20. Evren C, Çakmak D. Madde Kullananların özellikleri: 2000 Yılına ait AMATEM'e yatan hasta verilerinin incelenmesi. *Dusunen Adam: The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences* 2001; 14:142-149.
21. Asan Ö, Tıkır B, Okay İT, Göka E. Bir AMATEM birimine başvuran alkol ve madde kullanım bozukluğu olan hastaların sosyodemografik ve klinik özellikleri. *Bağımlılık Dergisi* 2015; 16:1-8.
22. Pektaş Ö, Kalyoncu A, Mırsal H, Beyazyürek M. Alkol Bağımlılığında sosyodemografik değişkenler, klinik özellikler ve tedavi sonuçlarının cinsiyetler arasındaki farklılıklarının incelenmesi. *Bağımlılık Dergisi* 2001; 2:25-29.
23. Kalyoncu A, Mırsal H, Pektaş Ö, Yazıcı AH, Mırsal N, Beyazyürek M. Alkol bağımlılığında nüks nedenleri: kesitsel bir çalışma. *Bağımlılık Dergisi* 2001; 2:61-63.
24. Vardar E, Sönmez B, şıpka H, Karaca E. Bağımlılık tedavisini terk nedenlerinin değerlendirilmesi. *Bağımlılık Dergisi* 2015; 16:70-77.
25. Karaca E, Sönmez B, şıpka H, Vardar E. Kullanılan maddelere göre bağımlılık boyutlarının ve bireysel özelliklerinin değerlendirilmesi. 50. Ulusal Psikiyatri Kongresi. 2014, *Türk Psikiyatri Derg*, 25 (Suppl 2):32.
26. Bulut M, Savaş HA, Cansel N, Selek S, Kap Ö, Yumru M, Vınt O. Gaziantep Üniversitesi alkol ve madde kullanım bozuklukları birimine başvuran hastaların sosyodemografik özellikleri. *Bağımlılık Dergisi* 2006; 7:65-70.
27. Brook JS, Lettieri D, Brook DW, Stimmel B (Editors). *Alcohol and substance abuse in adolescents*. New York: Haworth Press, 1985, 65-86.
28. Catterello AM, Clayton RR, Leukefield CG. Adolescent alcohol and drug use. Oldham JM (editor). *American Psychiatric Press Review of Psychiatry*. Washington, DC: American Psychiatric Press 1995, 151-169.
29. Çakmak D, Evren C. Alkol ve Madde Kullanım Bozuklukları. İstanbul: Özgöl Matbaacılık 2006, 33-62.
30. Bağımlılık tedavisinde temel bilgiler. http://www.ogelk.net/Dosyadepo/tedavi_temel.pdf. Erişim tarihi: 24 Mart 2016.
31. Annis HM, Davis CS, Hester RK, Miller WR (Editors). *Relapse prevention*. New York: Pergamon Press 1989; 170-182.
32. Marlat GA, Barrett K. *Relapse Prevention*. Galanter M, Kleber HD (editors). Washington DC: American Psychiatric Press Inc, 1994; 285-299.